

Asia: VN/37863/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain, sairausvakuutuslain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto otsikossa esitetystä asiasta.

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi nuoren kuntoutusrahaa koskeva säännös ja säännöksen piiriin kuuluva kohderyhmä ehdotetaan siirrettäväksi tarkennettuna Kansaneläkelaitoksen järjestämän ammatillisen kuntoutuksen lakiperusteen alle. Myös harkinnanvaraista kuntoutusavustusta koskeva säännös ehdotetaan kumottavaksi.

Ehdotetut muutokset ovat perusteltuja osana tavoitetta yksinkertaistaa ja yhdenmukaistaa sosiaaliturvajärjestelmää. Nuoren kuntoutusrahan kohderyhmä on jo kaventunut aiempien hallituskaudella tehtyjen lakimuutosten takia ja suurin osa nuoren kuntoutusrahan saajista voisi siirtyä samansuuruisen kuntoutusrahan saajiksi. Harkinnanvaraisen kuntoutusavustuksen käyttö on marginaalista, eikä sitä ole esityksen mukaan tällä hetkellä maksussa kenellekään.

THL pitää tärkeänä, että nuorten kuntoutusjärjestelmää kehitetään pitkäjänteisesti huomioiden palvelu- ja etuusjärjestelmän kokonaisuus. Ammatilliseen kuntoutukseen ja kuntoutusrahaan on tehty useita muutoksia tällä hallituskaudella ja nuoren ammatilliseen kuntoutukseen osallistujien määrä on vähentynyt merkittävästi. Nuorten kuntoutusetuuksiin ja -palveluihin tehtyjen muutosten vaikutuksia tulee siten seurata ja arvioida huomioiden myös sosiaali- ja terveyspalvelut sekä perusturvaan ja toimeentulotukeen tehdyt muutokset.

Kuntoutuslakiin ehdotetut muutokset

Nuoren kuntoutusrahan tavoitteena on varmistaa nuoren ammatillisen kuntoutumisen käynnistyminen ja toteutuminen, parantaa nuoren työllistymisedellytyksiä sekä turvata toimeentuloa. Esityksen mukaan kuntoutusrahaoikeuden poistuminen työpajatoiminnassa olevilta ja maksullisia opintoja suorittavilta nuorilta koskettaa muutamia kymmeniä nuoria. Muutoksen myötä riskinä on, että nämä nuoret voivat joutua hakeutumaan viimesijaiseksi tarkoitetulle toimeentulotuelle, jos he eivät täytä ensisijaisten etuuksien saamisedellytyksiä. Näin ollen voisi olla perusteltua turvata siirtymäkauden ajan nuoren kuntoutusraha siihen saakka, kunnes nuori täyttää 20 vuotta tai muusta syystä poistuu etuudelta ennen sitä.

THL pitää tärkeänä, että esityksessä on huomioitu nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisen kuntoutuksen myöntämisedellytysten eroavuudet ja ehdotetaan ammatillisen kuntoutuksen järjestämistä koskevaan pykälään uutta momenttia koskien matalamman työelämätavoitteen nuoria. Lisäksi Kansaneläkelaitoksen tulisi ratkaisupäätöksissään kyetä huomioimaan riittävällä tavalla nuorten yksilölliset tilanteet ja tuen tarpeet. On tilanteita, joissa opiskelusta voi joutua maksamaan, esimerkiksi mikäli opinnot eivät ole edenneet tavanomaiseen tahtiin ja oppivelvollisuusikä on ylittynyt. Maksullisilla opinnoilla voi tällöin olla ratkaiseva merkitys maksuttomalle jatko-opintopolulle pääsemisessä, jolloin niiden tukeminen ammatillisena kuntoutuksena on tarkoituksenmukaista.

Asiavirheen korjaamista koskevien säännösten muuttaminen sekä sairausvakuutuslakiin ehdotetut uudet säännökset

Ei lausuttavaa.

Työttömyysetuuden sovittelua koskevan säännöksen muuttaminen

Ei lausuttavaa.

Saikku Peppi
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL